

СВЕТСКИ ДЕН НА ТУБЕРКУЛОЗА

Секоја година го одбележуваме Светскиот ден на Туберкулозата (ТБ) за да ја подигнеме јавната свест за катастрофалните здравствени, социјални и економски последици од оваа болест и да ги засилíme напорите за ставање крај на глобалната епидемија на ТБ.

Светски ден за борба против туберкулозата 2023 година, со тема „ Да! Можеме да ставиме крај на ТБ!“, има за цел да инспирира надеж и да поттикне лидерство на високо ниво, зголемени инвестиции, побрзо прифаќање на новите препораки на СЗО, усвојување иновации, забрзана акција и мултисекторска соработка за борба против епидемијата на ТБ. Оваа година е критична, со можности да се подигне видливоста и политичката посветеност на состанокот на високо ниво на ОН за ТБ во 2023 година. СЗО, исто така, ќе објави повик за акција со партнерите во кои ќе ги повика земјите-членки да го забрзаат воведувањето на новите пократки режими за целосно орален третман за ТБ отпорна на лекови, препорачани од СЗО. Светскиот ден на туберкулозата се одбележува секоја година на 24 март за да се подигне свеста и напорите да се стави крај на глобалната епидемија.

Додека се собираме за да го одбележиме Светскиот ден за борба против туберкулозата, се солидаризираме со милионите луѓе кои заболуваат од ТБ секоја година и се сеќаваме на милионите кои ги загубија животите од оваа болест што може да се спречи и излечи. Тековната пандемија на СОВИД-19, заедно со конфликтите низ Европа, Африка и Блискиот Исток, им стави уште поголем товар на засегнатите, што доведе до прекин на основните услуги за ТБ и дополнителни смртни случаи.

ТБ и понатаму е еден од најсмртоносните инфективни убијци во светот. Секој ден, над 4000 луѓе ги губат своите животи од ТБ, а близу 30.000 луѓе заболуваат од оваа болест која може да се спречи и може да се излечи.

Глобалните напори за борба против ТБ спасиле околу 66 милиони животи од 2000 година. За прв пат по повеќе од една деценија, смртните случаи од ТБ се зголемија во 2020 година. Фокусот оваа година на Светскиот ден на ТБ и темата - „Инвестирај за да се стави крај на ТБ. Спасете животи.“ – ја пренесува итната потреба за драматично зголемување на инвестициите за да се засили борбата против ТБ и да се постигнат обврските за ставање крај на ТБ преземени од глобалните лидери. Ова е од витално значење за да се осигураме дека никој нема да остане зад рамноправниот пристап до превенцијата и грижата за ТБ во согласност со настојувањето на СЗО кон постигнување универзална здравствена покриеност.

Прво, би сакале да повикаме на зголемување на домашните и меѓународните инвестиции за да се затворат празнините во финансирањето за спроведување и истражување на ТБ. Земјите се повикани да ги зголемат домашните инвестиции во контекст на универзалната здравствена покриеност како одржлив начин за затворање на овој финансиски јаз. Сепак, за земјите со послаби економии кои имаат несоодветен фискален капацитет за проширување на јавното финансирање, особено по огромните социоекономски влијанија на СОВИД-19, ќе биде потребна меѓународна поддршка на краток или среден рок. Ни требаат меѓународни донатори за значително да ги зголемат инвестициите и, исто така, да ги искористиме другите постоечки и нови механизми за финансирање за да го исцртаат патот напред кон сеопфатно закрепнување на напредокот.

Второ, не треба да забораваме дека напредокот во јавното здравство зависи од иновациите: финансирањето за истражување на ТБ мора повеќе од двојно да се поттикне откривањето на нови алатки, вклучително и вакцините, и да се зголемат иновациите што спасуваат животи. СЗО ги интензивира напорите за обликување на агендата за вакцини против туберкулоза, со висок притисок оваа година преку самит.

Трето, инвестициите го надминуваат финансирањето. Треба да инвестираме во одржувањето на основните услуги за ТБ за време на пандемијата COVID-19 и тековните конфликти за да се осигураме дека придобивките направени во борбата против ТБ нема да бидат поништени. Треба да се преземат сите мерки за да се обезбеди континуитет на услугите за луѓето на кои им е потребен превентивен и куративен третман за ТБ. Испораката насочена кон луѓето на услугите за превенција, дијагноза, третман и нега на ТБ, вклучително и преку дигитални технологии, треба да се обезбеди во тандем со

одговорот на СОВИД-19 и другите итни одговори. ТБ треба да биде вклучена во плановите за подготвеност за пандемијата на земјите.

Четврто, треба да инвестираме во забрзување на прифаќањето на новите упатства и алатки на СЗО, вклучувајќи целосно орални третмани, брзи молекуларни тестови, кои можат значително да го подобрат пристапот, квалитетот на грижата и подобри резултати за засегнатите. Штотуку објавивме нови консолидирани упатства за управување со ТБ кај деца и адолесценти кои го менуваат начинот на третман и превенција. Децата и адолесцентите со ТБ заостануваат зад возрасните во пристапот до превенција и грижа за ТБ. Треба брзо да ја прошириме примената на упатствата низ земјите за да спасиме млади животи и да избегнеме страдање.

Петто, ние сме загрижени од растечките стапки на сиромаштија, нееднаквост, недоволна исхрана, коморбидитет, дискриминација и стигма кои се главните двигатели на епидемијата на ТБ. Треба да инвестираме во проширување на социјалната заштита и универзалната здравствена покриеност, борбата против стигмата и дискриминацијата, како и зајакнување на мултисекторскиот ангажман и одговорност. Потребна ни е усогласена акција и поголема одговорност од сите сектори за да ги обезбедиме вистинските услуги, поддршка и овозможување безбедна средина на вистинското место, во вистинско време за луѓето со ТБ.

<https://www.who.int/news/item/24-03-2022-who-world-tb-day-newsletter>

<https://www.who.int/campaigns/world-tb-day/2023>

<https://www.who.int/campaigns/world-tb-day>

Изработил: Дипл: Правник Семира Саити

DITA BOTËRORE E TUBERKULOZËS

Çdo vit, ne respektojmë Ditën Botërore të Tuberkulozës (TB) për të rritur ndërgjegjësimin e publikut për pasojat shkatërruese shëndetësore, sociale dhe ekonomike të kësaj sëmundjeje dhe për të rritur përpjekjet për t'i dhënë fund epidemisë globale të TB.

Dita Botërore e Tuberkulozës 2023, me temën "Po!" Ne mund t'i japim fund TB-së!" synon të frymëzojë shpresë dhe të inkurajojë udhëheqjen e nivelit të lartë, rritjen e investimeve, marrjen më të shpejtë të rekomandimeve të reja të OBSH-së, miratimin e inovacionit, veprimin e përshpejtuar dhe bashkëpunimin shumë-sektorial për të luftuar epideminë e TB.

Ky vit është kritik, me mundësi për të rritur dukshmërinë dhe angazhimin politik në takimin e nivelit të lartë të OKB-së në 2023 për TB-në. OBSH do të lëshojë gjithashtu një thirrje për veprim me partnerët duke u kërkuar shteteve anëtare të përshpejtojnë prezantimin e regjimeve të reja më të shkurtra të trajtimit tërësisht oral për TB-në rezistente ndaj ilaçeve të rekomanduara nga OBSH. Dita Botërore e Tuberkulozës shënohet çdo vit më 24 Mars për të rritur ndërgjegjësimin dhe përpjekjet për t'i dhënë fund epidemisë globale.

Ndërsa mbledhemi për të shënuar Ditën Botërore të Tuberkulozës, ne qëndrojmë në solidaritet me miliona njerëz që marrin TBC çdo vit dhe kujtojmë miliona që kanë humbur jetën nga kjo sëmundje e parandalueshme dhe e shërueshme. Pandemia e vazhdueshme e COVID-19, së bashku me konfliktet në Evropë, Afrikë dhe Lindjen e Mesme, ka vendosur një barrë edhe më të madhe për të prekurit, duke çuar në ndërprerjen e shërbimeve thelbësore të TB-së dhe vdekje të tjera.

Tuberkuloza mbetet një nga vrasësit infektivë më vdekjeprurës në botë. Çdo ditë, mbi 4,000 njerëz humbasin jetën nga TBC dhe afro 30,000 njerëz preken nga kjo sëmundje e parandalueshme dhe e shërueshme.

Përpyjekjet globale për të luftuar TB-në kanë shpëtuar rreth 66 milionë jetë që nga viti 2000. Për herë të parë në më shumë se një dekadë, vdekjet nga tuberkulozi u rritën në vitin 2020.

Fokusi i këtij viti në Ditën Botërore të TB-së dhe tema - “Investoni për t'i dhënë fund TB-së. Shpëtoni jetë.” – përcjell nevojën urgjente për një rritje dramatike të investimeve për të rritur luftën kundër TB-së dhe për të arritur angazhimet për t'i dhënë fund TB-së të bëra nga liderët globalë. Kjo është jetike për të siguruar që askush të mos mbetet prapa në aksesin e barabartë në parandalimin dhe kujdesin e TB-së në përputhje me përpjekjet e OBSH-së për të arritur mbulimin shëndetësor universal.

Së pari, ne dëshirojmë të bëjmë thirrje për rritjen e investimeve vendase dhe ndërkombëtare për të mbyllur boshllëqet e financimit për zbatimin dhe kërkimin e TB. Vendeve u kërkohet të rrisin investimet e brendshme në kuadrin e mbulimit universal shëndetësor si një mënyrë e qëndrueshme për të mbyllur këtë hendek financiar. Megjithatë, vendet me ekonomi më të dobëta që kanë kapacitet të pamjaftueshëm fiskal për të zgjeruar financimin publik, veçanërisht pas ndikimeve të mëdha socio-ekonomike të COVID-19, do të kërkojnë mbështetje ndërkombëtare në afat të shkurtër ose të mesëm. Ne kemi nevojë për donatorë ndërkombëtarë që të rrisin ndjeshëm investimet dhe gjithashtu të shfrytëzojnë mekanizmat e tjerë ekzistues dhe të rinj të financimit për të përcaktuar rrugën përpara drejt një progresi gjithëpërfshirës të rimëkëmbjes.

Së dyti, nuk duhet të harrojmë se përparimi në shëndetin publik varet nga inovacioni: financimi për hulumtimin e TB duhet më shumë se dyfishuar për të inkurajuar zbulimin e mjeteve të reja, duke përfshirë vaksinat, dhe për të rritur inovacionet që shpëtojnë jetë. OBSH po intensifikon përpjekjet për të formësuar agjendën e vaksinës së tuberkulozit, me presion të lartë këtë vit përmes një samiti.

Së treti, investimi shkon përtej financimit. Ne duhet të investojmë në ruajtjen e shërbimeve thelbësore të TB-së gjatë pandemisë COVID-19 dhe konflikteve të vazhdueshme për të siguruar që përfitimet e arritura në luftën kundër TB-së të mos kthehen mbrapsht. Duhet të merren të gjitha masat për të siguruar vazhdimësinë e shërbimeve për personat që kanë nevojë për trajtim parandalues dhe kurativ për TB. Ofrimi në qendër i njerëzve i shërbimeve të parandalimit, diagnostikimit, trajtimit dhe kujdesit të TB-së, duke përfshirë teknologjitë digjitale, duhet të sigurohet së bashku me përgjigjen ndaj COVID-19 dhe urgjencave të tjera. TB duhet të përfshihet në planet e gatishmërisë ndaj pandemisë së vendeve.

Së katërti, ne duhet të investojmë në përshpejtimin e miratimit të udhëzimeve dhe mjeteve të reja të OBSH-së, duke përfshirë trajtime tërësisht orale, teste të shpejta molekulare, të cilat mund të përmirësojnë ndjeshëm aksesin, cilësinë e kujdesit dhe rezultate më të mira për të prekurit. Sapo kemi publikuar udhëzime të reja të konsoliduara për menaxhimin e TB tek fëmijët dhe adoleshentët që po ndryshojnë mënyrën se si funksionon trajtimi dhe parandalimi. Fëmijët dhe adoleshentët me TB mbeten prapa të rriturve në qasjen ndaj parandalimit dhe kujdesit të TB. Ne duhet të përshkallëzojmë shpejt udhëzimet nëpër vende për të shpëtuar jetë të rinjsh dhe për të shmangur vuajtjet.

Së pesti, ne jemi të shqetësuar nga ritmet në rritje të varfërisë, pabarazisë, mosushqimi i mjaftueshëm, sëmundjeve shoqëruese, diskriminimit dhe stigmës që janë nxitësit kryesorë të epidemisë së TB. Ne duhet të investojmë në zgjerimin e mbrojtjes sociale dhe mbulimit universal shëndetësor, luftimin e stigmës dhe diskriminimit dhe forcimin e angazhimit dhe llogaridhënies multisektorale. Ne kemi nevojë për veprime të bashkërenduara dhe përgjegjshmëri më të madhe nga të gjithë sektorët për të ofruar shërbimet e duhura, mbështetjen dhe për të mundësuar një mjedis të sigurt në vendin e duhur, në kohën e duhur për njerëzit me TB.

<https://www.who.int/news/item/24-03-2022-who-world-tb-day-newsletter>

<https://www.who.int/campaigns/world-tb-day/2023>

<https://www.who.int/campaigns/world-tb-day>

Përpiloi: Jurist i dipm. Semira Saiti